

REFERAT

Prevenirea coruptiei si imbunatatirea managementului serviciului public sunt principalul scop al promovarii unor standarde etice pentru functionarii publici.

Codul international de conduita pentru functionarii publici adoptat prin Rezolutia 51/59 Actiune impotriva coruptiei a Adunarii Generale ONU din 12 decembrie 1996 este recomandat statelor membre ca un instrument de indrumare a eforturilor lor impotriva coruptiei. El prevede principii (integritate, impartialitate, echitate, nediscriminare, etc.) si reguli generale privind conflictul de interese si descalificarea, declararea averii, acceptarea cadourilor sau a altor favori, informatia confidentiala si activitatea politica.

Multe guverne au revizuit politicile lor privind conduita etica in serviciul public, fiind preocupate atat de agravarea problemei coruptiei cat si de declinul increderii in administratia publica. In vederea asistarii acestor guverne, Organizatia pentru Cooperare si Dezvoltare Economica (OCDE) a dezvoltat un set de principii pentru a ajuta tarile sa analizeze institutiile, sistemele si mecanismele lor de promovare a eticii in serviciul public.

Organizatia pentru Cooperare si Dezvoltare Economica recomanda statelor membre sa asigure institutii functionabile si sisteme de promovare a conduitei etice in serviciul public. Principiile identifica functii de indrumare, management si control, in baza carora sunt verificate sistemele de management al eticii publice. Aceste principii reflecta experienta tarilor OCDE si parerile vis-a-vis de managementul stabil al eticii. Principiile au menirea unui instrument necesar tarilor pentru adaptarea la conditiile nationale. Ele nu sunt suficiente prin ele incesi, ele trebuie privite ca o cale de integrare in mediul mai larg al managementului public.

Recomandarea nr. R (2000) 10 privind codurile de conduita pentru functionarii publici a Comitetului de Ministri al Consiliului Europei din 11 mai 2000 prevede ca ridicarea valorilor etice sunt mijloace importante pentru prevenirea coruptiei. Guvernele statelor membre trebuie sa promoveze, sub rezerva legislatiei nationale si a principiilor administratiei publice, adoptarea codurilor nationale de conduita pentru functionarii publici bazate prin aceasta Recomandare. Grupul de State contra Coruptiei (GRECO) monitorix\zeaza implementarea acestei Recomandari.

Uniunea Europeana, de asemenea, atribuie o mare atentie luptei impotriva coruptiei si instituirii unor mecanisme de administrare eficienta si etica a serviciului public. Iar Compactul Initiativei Anti-Coruptie a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud Est prevede explicit angajamentul promovarii bunei guvernari si a administratiilor publice de incredere, in special promovarea implementarii recomandarilor privind etica serviciului public si codurile de conduita.

Una din conditiile puse in fata tarilor candidate la UE a fost adoptarea unui cod de conduita pentru functionarii publici.

Sub influenta Codului european, in februarie 2004 au fost puse bazele crearii unui cadru normativ pentru morala si etica in administratia publica din Romania, prin adoptarea de catre Parlament a Legii nr. 7/2004. Adoptarea acestui act normativ reprezinta un pas important in reforma administratiei publice din Romania, daca se va reusi punerea in aplicare a noii legi, deplin si corect, rapid si cu hotarare.

Obiectivele explicite ale Parlamentului legate de aceasta lege sunt de a reforma administratia publica din Romania prin:

- promovarea unor standarde de conduita si integritate in randul functionarilor publici;**
- informarea cetatenilor asupra normelor de comportament la care trebuie sa se astepte din partea acestor functionari;**
- schimbarea mentalitatilor ;**
- alinierea la standardele europene.**

Codul stabileste normele esentiale de conduita, obligatorii pentru toti functionarii publici, evidentiind un mod de comportament care nu a fost, pana in prezent, institutionalizat sau respectat, cum ar fi evitarea conflictului de interese si a utilizarii functiei pentru propriul interes.

Codul reprezinta atat un instrument de informare cu privire la conduita profesionala la care sunt indreptatiti cetatenii sa se astepte din partea functionarilor publici, cat si un mijloc de creare a unui climat de incredere si respect reciproc intre cetateni si functionarii publici pe de o parte, si intre cetateni si autoritatile administratiei publice, pe de alta parte. Din perspectiva functionarilor publici, Codul reprezinta o colectie clara de norme de conduita, prin care se cere functionarilor publici sa asigure un

tratament egal a cetatenilor in fata autoritatilor si institutiilor publice, profesionalism, impartialitate si independenta, cinste si corectitudine.

Codul stabileste in mod detaliat drepturile si obligatiile functionarilor publici in exercitarea functiei publice, printre care interdictia functionarilor publici de a solicita ori a accepta cadouri, servicii, favoruri, invitatii sau orice alt avantaj, care le sunt destinate personal, familiei, parintilor ori persoanelor cu care au avut relatii de afaceri sau de natura politica, care le pot influenta impartialitatea in exercitarea functiilor publice detinute ori pot constitui o recompensa in raport cu aceste functii. Incalcarea acestui principiu este ceea ce Codul Penal reglementeaza ca infractiune de „luare de mita”.

Codul prevede ca incalcarea prevederilor sale de catre functionarii publici poate atrage raspunderea disciplinara, atunci cand prin faptele savarsite cu incalcarea normelor de conduita profesionala, creeaza prejudicii persoanelor fizice sau juridice. Atributia de coordonare a aplicarii, precum si de control al aplicarii normelor prevazute in Cod revine Agentiei Nationale a Functionarilor Publici (ANFP). ANFP poate fi sesizata cu privire la incalcarea normelor Codului de catre orice persoana interesata. Comisiile de disciplina au dreptul de a examina asemenea fapte si de a propune masuri administrative. In cazul in care faptele unui functionar public sunt prevazute de Codul Penal, acestea vor fi supuse spre cercetare autoritatii competente. Fara a trece cu vederea aspectele pozitive ale legii, se impune totusi sa ne referim si la elementele lipsa. Pana in prezent, aplicarea Codului este lenta, partial deoarece lipsesc prevederile legislative suficient de clare, care sa stabileasca sanctiunile in cazul incalcarii prevederilor sale. In lipsa unei astfel de clarificari, motivatia functionarilor publici de a adopta si aplica profesionalismul, integritatea si impartialitatea cerute de lege este deficiente.

Obiectivele declarate din Codul de conduita – art. 2 – sunt:

- a) cresterea calitatii serviciului public;**
- b) contribuirea la eliminarea birocratiei si a faptelor de coruptie din administratia publica, prin:**
 - reglementarea normelor de conduita profesionala necesare realizarii unor raporturi sociale si profesionale corespunzatoare crearii si mentinerii la nivel inalt a prestigiului institutiei functiei publice si functionarilor publici;**

- **informarea publicului cu privire la conduita profesionala la care este indreptatit sa se astepte din partea functionarilor publici in exercitarea functiilor publici;**
- **crearea unui climat de incredere si respect reciproc intre cetateni di functionarii publici, pe de o parte, si intre cetateni si autoritatile administratiei publice, pe de alta parte.**

Codul precizeaza – art. 3 – care sunt principiile generale care guverneaza conduita profesionala a functionarilor publici, si anume:

- **suprematia Constitutiei si a legii, principiu conform caruia functionarii publici au indatorirea de a respecta Constitutia si legile tarii;**
- **prioritatea interesului public, principiu conform caruia functionarii publici au indatorirea de a considera interesul public mai presus decat interesul personal, in exercitarea functiei publice;**
- **asigurarea egalitatii de tratament a cetatenilor in fata autoritatilor si institutiilor publice, principiu conform caruia functionarii publici au indatorirea de a aplica acelasi regim juridic in situatii identice sa similare;**
- **profesionalismul, principiu conform caruia functionarii publici au obligatia de a indeplini atributiile de serviciu cu responsabilitate, competenta, eficienta, corectitudine si constiinciozitate;**
- **impartialitatea si independenta, principiu conform caruia functionarii publici sunt obligati sa aiba o atitudine obiectiva, neutra fata de orice interes politic, economic, religios sau de alta natura, in exercitarea functiei publice;**
- **integritatea morala, principiu conform caruia functionarilor publici le este interzis sa solicite sau sa accepte, direct sau indirect, pentru ei sau pentru altii, vreun avantaj sau beneficiu in considerarea functiei publice pe care o detin, ori sa abuzeze in vreun fel de aceasta functie;**
- **libertatea gandirii si a exprimarii, principiu conform caruia functionarii publici pot sa-si exprime sa sa-si fundamenteze opiniile cu respectarea ordinii de drept si a bunelor moravuri;**
- **cinstea si corectitudinea, principiu confoem caruia in exercitarea functiei publice si in indeplinirea atributiilor de serviciu, functionarii publici trebuie sa fie de buna credinta;**

- deschiderea si transparenta, principiu conform caruia activitatile desfasurate de functionarii publici in exercitarea functiei lor sunt publice si pot fi supuse monitorizarii cetatenilor.

Codul ridica la rang de principiu asigurarea unui serviciu public de calitate, stabilind obligatia functionarilor publici de a participa activ la luarea deciziilor si la transpunerea lor in practica, pentru realizarea atributiilor institutiilor publice. In exercitarea functiei publice, functionarii publici au obligatia de a avea un comportament profesionist, precum si de a asigura, in conditiile legii, transparenta administrativa, pentru a castiga si mentine increderea publicului in integritatea, impartialitatea si eficacitatea autoritatilor si institutiilor publice.

In completarea obligatiilor care le revin functionarilor din statutul functiei publice, codul de conduita prevede ca acestora le este interzis:

- sa exprime in public aprecieri neconforme cu realitatea in legatura cu activitatea autoritatii sau institutia publica in care isi desfasoara activitatea, cu politicile si strategiile acesteia ori cu proiectele de acte cu caracter normativ sau individual;
- sa faca aprecieri neautorizate in legatura cu litigiile aflate in curs de solutionare si in care autoritatea sau institutia publica in care isi desfasoara activitatea are calitatea de parte;
- sa dezvaluie informatii care nu au caracter public, in alte conditii decat cele prevazute de lege;
- sa dezvaluie informatiile la care au acces in exercitarea functiei publice, daca aceasta dezvaluire este de natura sa atraga avantaje necuvenite ori sa prejudicieze imaginea sau drepturile institutiei sau ale unor functionari publici, precum si ale persoanelor fizice sau juridice;
- sa acorde asistenta si consultanta persoanelor fizice sau juridice in vederea promovarii de actiuni juridice sau de alta natura impotriva statului ori a institutiei publice in care isi desfasoara activitatea.

Aceste obligatii subzista si dupa incetarea raportului de serviciu, pentru o perioada de 2 ani, daca dispozitiile din legi speciale nu prevad alte termene. Dezvaluirea informatiilor care nu au caracter public sau remiterea documentelor care contin asemenea informatii, la solicitarea reprezentantilor unei alte autoritati sau institutii publice, este

permisa numai cu acordul conducatorului autotitatiei sai institutiei publice in care functionarul public respectiv isi desfasoara activitatea..

Codul mai cuprinde prevederi cu privire la libertatea opiniilor, mentinand obligatia functionarului ca, in indeplinirea atributiilor de serviciu, sa respecte demnitatea functiei publice detinute, coreland libertatea dialogului cu promovarea intereselor autoritatii sau institutiei publice in care isi desfasoara activitatea. Conform legii, relatiile cu mijloacele de informare in masa se asigura de catre functionarii publici desemnati in aceste sens de conducatorul autoritatii sau institutiei publice. Functionarii publici desemnati sa participe la activitati sau dezbateri publice, in calitate oficiala, trebuie sa respecte limitele mandatului de reprezentare incredintat de conducatorul unitatii sau institutiei publice in care isi desfasoara activitatea. In cazul in care nu sunt desemnati in acest sens, functionarii publici pot participa la activitati sau dezbateri publice, avand obligatia de a face cunoscut faptul ca opinia exprimata nu reprezinta punctul de vedere oficial al unitatii sau institutiei publice in care isi desfasoara activitatea.

Cu privire la activitatea politica a functionarilor publici, Codul de conduita prevede ca acestora le este interzis:

- sa participe la colectarea de fonduri pentru activitatea partidelor politice;
- sa furnizeze sprijin logistic candidatilor la functii de demnitate publica;
- sa colaboreze, in afara relatiilor de serviciu, cu persoanele fizice sau juridice care fac donatii sau sponsorizari partidelor politice;
- sa afiseze, in cadrul autoritatilor sau institutiilor publice, insemne sau obiecte inscriptionate cu sigla sau denumirea partidelor politice ori a candidatiilor acestora.

In considerarea functiei publice detinute, functionarilor publici le este interzis sa permita utilizarea numelui sau imaginii proprii in actiuni publicitare pentru promovarea unei activitati comerciale, precum si scopuri electorale.

Functionarii publici au obligatia de a nu aduce atingere onoarei, reputatiei si demnitatii persoanelor din cadrul autoritatii sau institutiei publice in care isi desfasoara activitatea m precum si persoanelor cu care intra in legatura in exercitarea functiei publice, prin:

- intrebuintarea unor expresii jignitoare;
- dezvaluirea unor aspecte ale vietii private;

- formularea unor sesizari sau planfgeri calomnioase.

Functionarii publici trebuie sa adopte o atitudine impartiala si justificata pentru rezolvarea clara si eficienta a problemelor cetatenilor. Functionarii publici au obligatia sa respecte principiul egalitatii cetatenilor. Functionarii publici au obligatia sa respecte principiul egalitatii cetatenilor in fata legii si a autoritatilor publice, prin:

- promovarea unor solutii similare sau identice raportate la aceeasi categorie de situatii de fapt;

- eliminarea oricarei forme de discriminare bazate pe aspecte privind nationalitatea, convingerile religioase si politice, starea materiala, sanatatea , varsta, sexul sau alte aspecte.

Functionarii publici care reprezinta autoritatea sau institutia publica in cadrulunor organizatii internationale, institutii de invatamant, conferinte, seminarii si alte activitati cu caracter international au obligatia sa promoveze o imagine favorabila tarii si autoritatii sau institutiei publice pe care o reprezinta . In relatiile cu reprezentantii altor state, functionarilor publici le este interzis sa exprime opinii personale privind aspecte nationale sau dispute internationale. In deplasarile externe, functionarii publici sunt obligati sa aiba o conduita corespunzatoare regulilor de protocol si le este interzisa incalcarea legilor si obiceiurilor tarii gazda.

Codul de conduita stabileste expres ca le este interzis functionarilor publici sa accepte cadouri